

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

МІЖНАРОДНЕ НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО: ПРИНЦИПИ, МЕХАНІЗМИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ

XXII (XXXIV) Міжнародна науково-практична
конференція

Збірник наукових праць

16-17 квітня 2026

МІЖНАРОДНЕ НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО: ПРИНЦИПИ, МЕХАНІЗМИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ : зб. наук. пр. XXII (XXXIV) Міжнар. наук.-практ. конф., 16-17 квітня. 2026 р. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2026. – 183 с.

Збірник наукових праць XXII(XXXIII) Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність» (16–17 квітня 2026 р., м. Київ) охоплює широке коло питань, присвячених міжнародному співробітництву у формуванні антикризової стійкості соціально-економічних систем з урахуванням міграційних викликів, ролі держави у розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва, проблемам формування та забезпечення ефективності національних інноваційних систем у межах Індустрії 4.0, науково-технічному співробітництву як чиннику підвищення конкурентоспроможності промисловості країн, а також аналізу стану та тенденцій розвитку фінансового інструментарію міжнародного науково-технічного співробітництва.

**Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки
(протокол № 14 від 08.04.2026)**

Склад організаційного комітету:

- М. О. Кравченко**, співголова оргкомітету, д-р екон. наук, професор, декан факультету менеджменту та маркетингу
- С. В. Войтко**, співголова оргкомітету, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського
- О. А. Гавриш**, д-р тех. наук., професор, професор кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського
- О. О. Охріменко**, д-р екон. наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського
- К. В. Петренко**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського
- Н. Є. Скоробогатова**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського
- О. О. Корогодова**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського
- І. П. Гайдуцький**, д-р екон. наук, доцент кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського
- Я. І. Глущенко**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського
- С. М. Савченко**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського
- Н. О. Черненко**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського
- Н. В. Ушенко**, д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки, Київський столичний університет ім. Бориса Грінченка

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
СКЛАД ПРОГРАМНОГО КОМІТЕТУ	4
СЕКЦІЯ 1. Міжнародне співробітництво у формуванні антикризової стійкості соціально-економічних систем (країн, громад, підприємств) з урахуванням міграційних викликів	9
Андрієвська Е.Г., Шлапак А.В. Інституційні механізми міжнародного співробітництва у забезпеченні антикризової стійкості територіальних громад.....	10
Вареник С., Черненко Н.О. Техніка дистанційного керування як інструмент трудової реінтеграції ветеранів та подолання кадрового голоду в галузі будівництва.....	13
Гречко А.В., Федина А.О. Вплив податкової політики в Україні на міграційні процеси: виклики та можливості.....	16
Діхтяренко Є., Глуценко Я.О. Стратегічні напрями підвищення експортного потенціалу агропромислових підприємств України.....	19
Жалілова Д., Войтко С. В. Трансформація механізмів міжнародної економічної взаємодії України в умовах воєнного стану та глобальних безпекових викликів.....	22
Здоровець К., Корогодова О.О. Міжнародне співробітництво у формуванні антикризової стійкості соціально-економічних систем з урахуванням міграційних викликів.....	25
Mykytenko V., Chuprina M. International scientific and technical cooperation as a driver of regenerative spatial resilience under demographic-labor constraints: architectural and scenario-based modeling of ukraine's reconstruction.....	28
Микитюк О.П. Цифрова трансформація соціальних процесів підприємства як чинник забезпечення його соціальної стійкості.....	32
Мірошниченко В. Р., Черненко Н. О. Розвиток людського капіталу та цифрових компетенцій в умовах індустрії 4.0/5.0.....	35
Пархоменко В., Корогодова О. О. Оцінювання ефективності інструментів міжнародної підтримки внутрішньо переміщених осіб в Україні.....	39
Saios C. From humanitarian corridor to security partnership: Romania-Ukraine cooperation 2022-2026.....	42
Слобоженюк В. В., Скоробогатова Н. Є. Вплив тенденцій регіоналізації міжнародної торгівлі на аграрний сектор України.....	45
Соколова О. Міжнародне фінансове співробітництво України у сфері відновлення в межах парадигми Build Back Better.....	48
Сурмач Є., Шульгіна Т.С. Європейські стандарти у сфері праці та можливості їх імплементації в Україні.....	51
Ушенко Н.В. Людський вимір соціальної стійкості для післявоєнного відновлення територіальних громад: український та європейський досвід.....	54
Чекарєв М. В., Корогодова О. О. Міжнародне співробітництво як чинник трансформації академічної мобільності у міграційні процеси в умовах криз.....	58
Шевченко С. Б., Войтко С. В. Міжнародне науково-технічне співробітництво у фінансуванні інноваційної діяльності підприємств.....	61
Шутильєва А. В., Черненко Н. О. Соціально-економічні аспекти зайнятості в умовах циркулярної економіки та сталого розвитку.....	64
СЕКЦІЯ 2. Роль держави у розвитку міжнародного науково-технічного	68

ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР СОЦІАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Ушенко Н.В.

д.е.н., професор,
професор кафедри міжнародної економіки,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
ushenko_nv@ukr.net

Людиноцентричний вектор суспільних та соціально-економічних процесів післявоєнного відновлення України був визначений основоположним принципом дієвості управлінських рішень будь-якого рівня поряд із учасництвом та належним урядуванням, що було зафіксовано у «Візії стійкості» від Міжнародного фонду «Відродження» при підготовці до Конференції з відновлення (м. Берлін, 2024 р.). У цьому документі людиноцентричність розглядається як цілеорієнтованість й запоруку стійкості і відновлення, якою є «безпека, можливості для розвитку, економічного добробуту, інклюзивності, соціальної згуртованості та безпечного довкілля для людини» [1, с.1]. Вже у версії 2025 року «Візія стійкості 2.0: людський вимір» стійкість людського капіталу трактується не тільки в контексті опорності до збройної агресії та адаптивності до нових умов, а й здатності до розвитку для набуття майбутнього членства у ЄС [2, с.3].

Узагальнено стійкість трактується як спроможність соціально-економічної системи гнучко реагувати та пристосовуватися до змін зовнішнього середовища, ефективно нейтралізувати наявні загрози та своєчасно повертатися до нормального функціонування після пережитих кризових потрясінь. Соціальна стійкість зосереджується на забезпеченні стабільності та розвитку суспільства через соціальну згуртованість, доступ до освіти, медицини та рівні можливості для громадян, при цьому важливими елементами є громадянське суспільство та демократія. Співзасновник Національної платформи В. Лупацій визначив стійкість як здатність ідентифікувати ризики та управляти ними [5]. У контексті досягнення Цілей сталого розвитку соціальна стійкість є однією із пріоритетних складових в межах соціальної компоненти, яка реалізується через функціонування системи охорони здоров'я, освіти та соціального забезпечення, що, у свою чергу, сприяє стійкості територіальних громад.

Воєнний час зумовив системні ризики соціальної стійкості, до яких відносимо погіршення в контексті якості життя населення щодо надання медичних та освітніх послуг, житлових умов та рівня доступності житла, рівня та стандартів життя населення. Водночас пов'язаним із соціальною стійкістю процесом є соціальна згуртованість, яка обумовлює пріоритетну поведінку населення, у залежності від вектора якої і відбувається прогрес чи регрес вирішення будь-яких соціально-політичних питань у мережевій системі. Формування вертикальної та горизонтальної соціальної згуртованості у суспільстві слід визнати дуальним процесом, рівень якого залежить від релевантності впливу сприятливих та руйнівних чинників, а у свою чергу має вимір через очікувані результати.

Для щорічного моніторингу стійкості суспільства та відновлення України Центр сталого миру та демократичного розвитку (SeeD) оцінюється індекс reSCORE, який має створити надійну аналітичну основу для розроблення політик та програм на національному та регіональному рівні задля сприяння демократичній, інклюзивній і згуртованій Україні. Результати моніторингу reSCORE 2024 вказують на достатньо високі показники за пріоритетно важливими складовими 2024 до 2021 року – відчуття приналежності до своєї країни загалом по Україні зросло на 0,8 і становить 8,7; плюралістична українська ідентичність залишилася на рівні 7,3, по м. Києву – становить 7,6, які особливо важливо для країни, яка функціонує в умовах війни за незалежність. У регіональному розрізі місто Київ демонструє найвищі результати у порівнянні з іншими містами України за сукупними значеннями всіх індикаторів, а Київська область також співпадає з загальнонаціональними значеннями у 2024 р. за більшістю показників (табл. 1).

Таблиця 1

Показники соціальної згуртованості по Україні, м. Києву та Київській області у 2021-2023-2024

Показники соціальної згуртованості	Україна			м. Київ			Київська область		
	2021	2023	2024	2021	2023	2024	2021	2023	2024
Відчуття приналежності до своєї країни	7,9	9,0	8,7	7,9	9,3	8,6	7,5	8,5	8,9
Плюралістична українська ідентичність	7,3	7,6	7,3	7,3	7,9	7,6	6,9	7,6	7,3
Відчуття громадянського обов'язку	5,4	6,6	6,2	6,0	6,9	6,4	6,0	6,6	5,9
Співпраця в громаді	5,1	5,5	5,2	4,4	5,1	4,5	4,9	5,4	5,4
Соціальна толерантність	5,6	5,7	5,4	6,5	6,1	5,4	5,4	5,1	5,1
Відсутність відчуття соціальної загрози з боку інших груп		3,6	3,9	7,5	7,4	6,6	7,1	7,2	6,1
Підзвітність органів влади	2,7	4,1	3,1	2,9	4,1	3,3	2,7	4,7	3,1
Відчуття, що українська влада піклується	2,6	4,6	3,0	3,0	5,1	3,5	3,0	5,2	3,0

*) Складено автором за даними [4, с. 29, 37]

При розгляді проблематики людського виміру соціальної стійкості пріоритетним важливим питанням є міграційні процеси. За даними ООН, зареєстрованих біженців з України збільшилося з 2023 р. до 2025 р. на 0,5 млн. і становило загалом 6,8 млн. осіб. Розподіл за приймаючими країнами представлено на рис. 1.

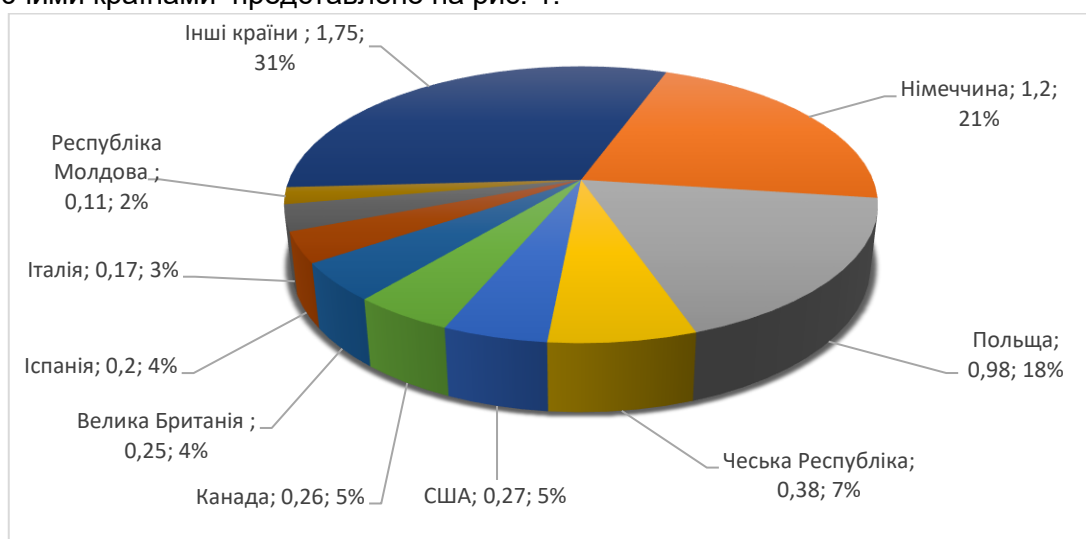

Рис. 1. Українські біженці у світі (на січень 2025 р.)

*) Дані ООН

Загально визнаною точкою зору вчених-демографів та економістів є констатація, що чим довше йде війна в Україні, то тим більше українських мігрантів облаштовують своє життя у приймаючій країні, що підтверджує обстеження від Robota.ua про наміри повернення в залежності від часу перебування (рис. 2).

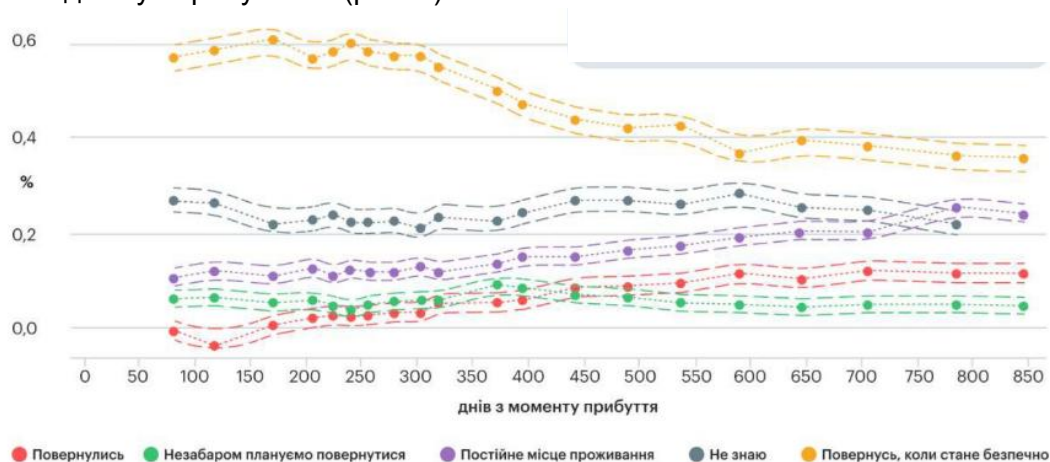

Рис. 2. Наміри вимушених українських мігрантів щодо повернення в Україну з часом після прибуття

*) Обстеження Robota.ua

За змодельованим сценарієм Інституту демографії та досліджень якості життя ім. Михайла Птухи НАН України у 2024 р., який базується на припущенні, що війна закінчиться в 2026 р., прогнозується подальше зменшення чисельності населення України, що призведе до 26,3 млн. осіб у 2051 році (табл. 2).

Таблиця 2

Прогноз чисельності населення 2025- 2051 рр.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040	2045	2050	2051
Населення, млн. осіб	2,04	6,73	5,33	4,23	3,33	2,63	2,43	2,23	2,03	0,33	8,92	7,82	6,62	6,32
Загальний коефіцієнт народжуваності, кількість дітей на 1 жінку	,02	,92	,87	,89	,97	,10	,21	,22	,23	,28	,34	,34	,36	
Сальдо міграції, тис. осіб	4606	737	393	270	86	43	50	18	17	6	501	11	89	4

*) Складено за даними Інституту демографії та досліджень якості життя ім. Михайла Птухи [3]

Україна, прагнучи до закріплення європейських цінностей через членство у ЄС, може уже на цьому шляху розбудовувати власні інституційні засади із урахуванням європейського досвіду. У ЄС прийнято «взаємну стійкість» як стратегічний підхід у глобальній готовності, який реалізується через дипломатичні контакти та пріоритети здійснення міжнародного партнерства. Це відбувається у різних сферах безпеки, зокрема у міграційній

(прийняття Нового пакту про міграцію та надання притулку), продовольчій (створення Європейського механізму готовності та реагування на кризу продовольчої безпеки (EFSCM)), цифровій, енергетичній, транспортній, охороні здоров'я та освіті (ініціатива Global Gateway), захисті від єдиного ринку (прийняття Закону про надзвичайні ситуації та стійкість внутрішнього ринку (IMERA)), забезпеченні функціонування Європейської системи критичного зв'язку (EUCCS) (схвалення Політичних рекомендацій ЄС (2024-2029)).

Проведене дослідження дозволяє розглядати людиноцентричний вектор післявоєнного відновлення України через пріоритетні компоненти – розвиток людського капіталу, підтримку соціальної згуртованості, персоніфіковану соціальну інклюзію, спрямованість надання соціальних послуг державою для вразливих категорій населення. Створення та впровадження стратегічних планів розвитку територіальних громад, спрямованих на формування середовища, сприятливого для самореалізації та розвитку людини, передбачає не лише визначення загальних довгострокових пріоритетів і цілей, а й координацію зусиль різних стейкхолдерів задля вироблення позитивних орієнтирів збереження і відтворення людського капіталу в економічній площині. Відтак головні зусилля суб'єктів управління мають бути зосереджені на формуванні реальних управлінських політик і рішень у сфері розвитку людського потенціалу міста — таких, що відповідають очікуванням його носіїв, здатні закріплювати конструктивні поведінкові моделі та коригувати життєві стратегії населення в межах мережевого осередку.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямку слід визначити оперативний моніторинг поведінкових патернів населення України через соціальні індикатори у поєднанні з безпековими та економічними, які складають основу платформи людського розвитку, та з урахуванням орієнтованості на Глобальні цілі сталого розвитку, визначений вектор набуття членства у ЄС.

Список використаних джерел:

1. Візія стійкості: пропозиції щодо громадського порядку денного до URC-2024 [Електронний ресурс] / Міжнародний фонд «Відродження», 2024. URL: https://www.irf.ua/wp-content/uploads/2024/05/ukr_propozycziyi-shhodo-gromadskogo-poryadku-dennogo-do-urc-2024.pdf
2. Візія стійкості 2.0: людський вимір [Електронний ресурс] / Міжнародний фонд «Відродження», Фонд Східна Європа, 2025. URL: <https://www.irf.ua/wp-content/uploads/2025/04/viziya-stijkosti-2.0.-ukr.pdf>
3. **Демографічний прогноз по Україні 2024** [Електронний ресурс] / Інститут демографії та досліджень якості життя ім. Михайла Птухи. URL: <https://surl.li/fpggjc>
4. Соціальна згуртованість в Україні: тенденції за даними дослідження RESCORE 2024 в порівнянні з RESCORE 2023 та SCORE 2021. [Електронний ресурс]. URL: https://api.scoreforpeace.org/storage/pdfs/Social-Cohesion-in-Ukraine_ukr_2024.pdf
5. Стійкість – це здатність визначати ризики та управляти ними: підсумки дискусії [Електронний ресурс]. / Національна платформа розвитку. URL: <https://national-platform.org/stijkist-cze-zdatnist-vyznachaty-ryzyky-ta-upravlyaty-nymy-pidsumky-dyskusiyi/>. (дата звернення: 02.04.2026).